

[5. 1.]

MISSIVE van den Minister van Kolonien.

's GRAVENHAGE, den 9den September 1876.

Met 's Konings magtiging heb ik de eer U. H. E. G. aan te bieden het bij art. 60 der Grondwet bedoeld Koloniaal Verslag voor 1876.

De hoofdstukken **A** tot **L** van het Oost-Indisch Verslag zijn, met de bijlagen, reeds gedrukt naarmate zij gereed kwamen. De overige gedeelten liggen ter perse.

Als bijlage *Obis* is overgelegd een rapport over de vrijverklaring der slaven in de Padangsche Bovenlanden, 't welk in het verslag niet is aangehaald, omdat het nog niet ontvangen was toen hoofdstuk **F** werd afgedrukt.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

Aan den Heer Voorzitter van
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[5. 2.]

KOLONIAAL VERSLAG van 1876. Nederlandsch (Oost-) Indie.

A. Grondgebied en bevolking.

§ 1. Grondgebied.

Het grondgebied van Nederlandsch Indie onderging in het afgelopen jaar geene wijzigingen dan die vermeld worden bij de beschrijving der gebeurtenissen in Noord-Sumatra; zie hoofdstuk **C**, § 3.

In hoofdstuk **J**, afd. I, zal worden medegedeeld welke veranderingen in de administrative indeeling van het grondgebied gebragt zijn en in hoeverre de omschrijving van het grondgebied is verbeterd.

§ 2. Bevolking.

In aansluiting aan de bevolkingsstatistiek over 1873, bij het vorig verslag gevoegd, worden thans — in nagenoeg gelijken vorm — medegedeeld de opgaven, die over 1874 ten aanzien van de bevolking van Nederlandsch Indie zijn verzameld; zie de sub lit. A bij dit verslag gevoegde tabellen n°. I—VIII.

B. Opperbeheer.

In de zamenstelling der Indische Regering kwam geene verandering.

Het lid in den Raad van Indie mr. T. H. DER KINDEREN werd gedurende eenige maanden aan zijnen werkkring onttrokken door zijne zending als gouvernements-commissaris naar Sumatra's Westkust tot het in werking brengen van de nieuwe regeling betreffende het regtswezen aldaar (zie hoofdstuk **F**, § 1).

C. Mededeelingen van staatkundigen en algemeen aard.

§ 1. Betrekkingen met het buitenland.

De Indische Regering had geene meldenswaardige aan-

rakingen met andere vreemde Gouvernemen ten dan die van de Straits Settlements en Hongkong. De verstandhouding met de autoriteiten te Singapore liet bij voortdoring niets te wenschen over; wederzijds is het bewustzijn levendig, dat Engeland en Nederland in den Indischen Archipel gelijke belangen hebben en elkander zooveel mogelijk moeten te gemoet komen. In dien geest handelde het bestuur der Straits Settlements weder, toen het, naar aanleiding van een verzoek der Indische Regering, bij eene proclamatie van 6 Augustus 1875 uitdrukkelijk verklaarde dat het in 1873 (zie Koloniaal Verslag van 1874, bladz. 2) uitgevaardigde verbod tegen uitvoer van oorlogsbehoef ten naar de havens van Noord-Sumatra nog steeds van kracht was. Twijfel hieromtrent was denkbaar, omdat sedert 1873 de uitvoer van oorlogsbehoef ten in ruimer kring, namelijk naar eenige haven in den Indischen Archipel (zie vorig verslag, bladz. 6), verboden was en dit laatste verbod in Maart 1875 was vervallen (1).

De aanrakingen met het Britsch bestuur te Hongkong hadden ten doel om de goede uitkomsten te bevorderen van eene aan den tolk voor de Chinesche taal W. P. GROENEVELDT opgedragen zending in het belang van de vermeerdering der werkkrachten in Atjeh. De werving van koelies in Hongkong was echter, eenige jaren geleden, door het Britsche Opperbestuur aan beperkende bepalingen onderworpen, welke de plaatselijke autoriteiten huiverig maakten om aan den heer GROENEVELDT eenige medewerking te verleen en. Zoodra hiervan bij het Departement van Kolonien berigt was ontvangen, heeft de Regering zich ter zake in betrekking gesteld met het Britsche Gouvernement, 't welk aanstonds bereid is bevonden om aan de autoriteiten te Hongkong per telegram te vergunnen den heer GROENEVELDT de meest mogelijke faciliteiten toe te staan. Maar thans werd, naar het schijnt door eenige vermogende Chinezen, bij den uitvoer van koelies uit China naar Singapore en Malakka betrokken, onder de Chinesche maatschappij eene beweging tegen de pogingen van den Nederlandschen ambtenaar georganiseerd, welke — zoo als op de welwillendste wijze aan de Nederlandsche Regering werd te kennen gegeven — de Britsche autoriteiten wederom noopte om eene zeer gereserveerde houding in acht te nemen, daar Engeland zich tot regel heeft gesteld om nimmer eene emigratie van eenig gedeelte der Chinesche bevolking aan te moedigen, wanneer daartegen door de Chinesche autoriteiten of ingezetenen bezwaar wordt gemaakt. De werving in China van koelies voor Atjeh heeft dan ook slechts zoer onbeduidende resultaten opgeleverd (verg. bladz. 7).

Aan het voornemen om, tot bevestiging der goede betrekkingen met Siam, dat rijk door een der in Nederlandsch Indie aanwezige oorlogschepen te doen bezoeken, werd in 't laatst van 1875 gevolg gegeven door de zending van Zr. Ms. schroefstoomschip 1ste klasse *Curaçao*. Van die zending werd gebruik gemaakt tot het overbrengen van geschenken, door de Indische Regering bestemd voor een tweetal hoofden van den aan Siam schatplichtigen staat Trang, die zich verdienstelijk hadden gemaakt door hunne goede zorgen voor een schepeling onzer marine te Atjeh, die, in een sampan afgedreven, ten laatste in uitgeputten staat op de kust van Trang was aangeland. De *Curaçao*, die voor de vaart op de rivier van Bangkok te veel diepgang heeft, ankerde op de reede, maar de kommandant, en zoovele officieren als van boord gemist konden worden, bragten geruimen tijd ter hoofdplaats door en hadden daar, in gezelschap van den Nederlandschen consul, de gewenschte ontmoetingen met de beide Koningen van Siam en met de voornaamste autoriteiten. De aanbieding van geschenken voor de Trangsche hoofden werd door de Siamse Regering zeer gewaardeerd.

Te Djeddah, de plaats die door de Nederlandsch Indische bedevaartgangers bij hunne aankomst in Arabie steeds wordt aangedaan, werd de vlag twee malen vertoond door naar Indie reizende oorlogschepen: in Augustus 1875 door Zr. Ms. raderstoomschip 2de klasse *Bromo* en in

(1) Bij proclamatie van 11 November 1875 is, met het oog op de in Perak uitgebroken onlusten, de uitvoer van oorlogsbehoef ten uit de Straits Settlements weder volkomen verboden geworden.